

# מלאכת קושר ומתיר הנוגע לדף היומי - שיעור 266

(עיינן בשיעורים 95, 96, 182, 185)

**I. קשר שיכול להתירו באחת מידי או חשוב קשר - עיינן במשנה (שבת קי"ח):**  
 דרבי מאיר סבר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידי אין חייבין עליו מ"מ אנו פסקינן כחכמים דינו תלוי בזה אלא תלוי בזמן לרש"י והרא"ש וגם במעשה אומן להרמב"ם (מ"ב ע"ז - ה) אמנם דעת הקצות השלחן (קכ"ג - סק"ד) דמ"מ מותר לקשור ולהתיר קשר בן יומו אם יכול להתירו ביד אחת דלהרמב"ם אינו מעשה אומן ולרש"י אינו קיימא אבל דעת הבה"ל (ע"ז - ה ד"ה הקושר) דמעשה אומן נקרא אפילו לא מיהדק שפיר ורק אם ניתן מעצמו דרך השתמשות חשיב אינו מעשה אומן היוצא ממחלוקת זה כמה חילוקים בהלכה למעשה (כ) אם מותר לעשות עניבה על גבי קשר במנעלו אם בדעתו להתירה תוך כ"ד שעות ביד אחד (כ) וכן לקשור ולהתיר העניבה שעושים סביב הצואר על החולצה לנוי (ג) וכן לקשור ולהתיר חגורה על מעיל העליון (ד) וכן החגורה של תפלה (ה) וכן לענין Plastic Tie Twists אולי יש לאסור

## II. קשר ע"ג העניבה בשרוך נעל כדי להדקה

**(א) עיינן בשש"כ (ט"ו - י"ג) דאפילו דעתו להתירו תוך כ"ד שעות אסור כהרמ"א** (ע"ז - ה) דכל קשר ע"ג קשר חיישינן למעשה אומן אפילו בתוך כ"ד שעות  
**(ב) עיינן בספר אור השבת (ה - דף קמ"ד) (כ) דלערוך השלחן (ע"ז - י) ולשע"ת (ע"ז - ה)** דקשר שדעתו להתירו ביומו לא נחשב מעשה אומן וגם לא הוי קשר של קיימא ומותר לכתחלה לרש"י וגם להרמב"ם אכן לבה"ל (ע"ז - ה ד"ה הקושר) ולקצות השלחן (קכ"ג - ד) אסור (כ) אבל אם יכול להתירו ביד אחת לקצות השלחן יהיה מותר דלא נחשב מעשה אומן להרמב"ם ועל פי רוב יכולים להתיר הקשר ביד אחת ולבה"ל גם זה אסור (ג) ועוד החזו"א (נ"ז - י"ז) סבר דרמ"א שאסר לעשות קשר ע"ג קשר חומרא בעלמא הוא והוא רק מנהג להחמיר בו והיכא דלא נהגו להחמיר אין מחמירין וגם אינו חזק ואמיץ כקשר ע"ג קשר (ד) ועוד בחוט פתוח יש חשש היזק ובפרט לקטנים ביותר וצ"ע

**III. להתיר לחגור השמלה העליונה וחגורה של תפילה בקשר ע"ג קשר לכאורה גם זה תלוי בדברינו הנ"ל ואולי יש להוסיף דגם לדעת הרמ"א דקשר ע"ג קשר הוא רק מנהג להחמיר דיש ספק ספיקא נגד חשש איסור (כ) חדא דהוי ספק מעשה אומן (כ) ולדעת רש"י והרא"ש שכל קשר העשוי להתיר ביומו אינו קשר ואפילו הוא מעשה אומן וה"ה בענין עניבה על חולצה לנוי ועיינן בשו"ת אבני נזר (ק"פ) דבחוט אחד לא שייך קושר ומתיר וכ"כ המרכבת המשנה (י - ט)**

## IV. ללפף חוט או סרט פלאסטיק בשולי השקית (tie twists)

**(א) עיינן בשש"כ (ט - י"ג) דאסור וכן אסור לפתוח חוט זה והאיסור משום דהפותר חבלים חייב משום קושר (מ"ב ע"ז - סוסק"ד) ועיינן ברש"י (משנה קי"ח):** איסטרידא הוא כמין טבעת וזה לא חבל רק מין עץ שקושרין אותו על הספינה שיש בו משום קושר וע"ע באנ"ז הנ"ל  
**(ב) עיינן ספר אור השבת (דף קנ"ז) שמדמה חיבור זה לעניבה דפסק בשו"ע (ע"ז - ה) שעניבה מותרת דלאו קשירה היא לכן הפותר פתילות להרמב"ם חייב משום שעשה חיבור משא"כ בנידן דידן עוד יש לומר בזה עפ"י האג"מ (ז - פ"ד) דכל דבר שקל להתירו נחשב עניבה ועוד יש לצרף להיתירא מה שכתב הבה"ל (ע"ז - ה ד"ה חומלות) דרש"י והטור חולקים על הרמב"ם ואינם אוסרים פתילת חבלים ועוד לפי הקצות השלחן כל קשר שניתר באחת מידי לא נחשב מעשה אומן וא"כ מהדקים אלו שניתרים ביד אחת לא נחשבים מעשה אומן רק קשר סתם ומותר להתירו שבתוך כ"ד שעות ועוד יש סברא להתיר משום דבמקום מצוה מותר להתיר קשר דרבנן (ע"ז - ה) היכא שצריך**

למה שבתוך השקיות לצורך סעודת שבת ולצאת כל הדעות יסבב המהדק סביב הפלאסטיק כמה פעמים ולא יסבב צד אחד על צדו השני כפתיל

ג) עיין בספר **Shabbos Kitchen** (190) שהביא דעת רב ראטה דפותל חייב היינו במקום שמכוין להעבות החוט אבל אם מתכוין רק להחזיק הכלי אין זה מיקרי פותל ונראה דרק דרך גידול שקורין פלעכטין שעיי"ז מתקיים והרי כמין קשר וצריך להיות חיבור כפותל פתילות אבל כאן מאליהן הן קיימין ואמר זה דרך לימוד זכות אבל עוד אמר דדעת רב משה פיינשטיין ודעברעצינע רב להתירא

## V. **Knotting and Unknotting Plastic Food and Garbage Bags** עיין בשיעור 182

אם נקשר הפלאסטיק בחנות או במאפיה (bakery) זה תלוי בג' מחלוקות (c) עיין במשנה ברורה (ע"ז - כ"ח) דכל קשר שעשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעל הבית לביתו לא מקרי של קיימא דכל שעומד להתיר בכל שעה מותר וזה דעת הלבוש אבל המג"א (כ"ח) אסר משום דתלוי בזמן הקשר ולא בדעת הקושר (ב) ואם קשר אמיץ חשוב מעשה אומן. לדעת הבה"ל וקצות השלחן חשיב מעשה אומן אבל לדעת העה"ש ושע"ת אינו חשוב מעשה אומן אם מתירו ביומו (ג) אם מתיר קשר דרכנו במקום מצוה עיין שו"ע (ע"ז - ח) דמותר במקום מצוה. אכן המ"ב (י"ג) הביא מהבית מאיר שהרבה ראשונים חולקים על היתר זה ולכן נכון יותר לא לסמוך על ההיתרים ולקרוע השקית באופן קלוקל

VI. אם קשר בשקיות של פלאסטיק שנקרא **plastic garbage bags** חשוב קשר של קיימא הצד לאסור משום שאין מתירים קשרים אלו איברא עיין בדעת תורה (תק"ד - ח) דתפירה העומדת לישרף נקראת אינה של קיימא ומסתבר דה"ה לקשר

א) עיין בסוכה (ל"ג:) ברש"י (ד"ה הוה אגוד) שאע"פ שאינו מקפיד שישאר אגוד גם אחרי חג הסוכות נקרא של קיימא כ"כ השש"כ (ל"ה הערה ס"ג)

ב) אמנם עיין עוד בשש"כ (חלק ג פרק ל"ה הערה ס"ג) שכתב בשם הגרשז"א שנידון דידן אין דומה כלל ללולב שהקשר נעשה לקיום המצוה של איגוד או זה אלי ואנוהו משא"כ בחיבור של השקיות הוא בעיקר לשמור על התוכן שלא ישפך ורוצה רק שלא יהא חור והמטרה הסופית היא לקרוע ולהוציא ולזרוק את השקית ולכן אין זה חשוב כשל קיימא כי אפשר שאין שום הבדל בין מחשבה להתרת הקשר או שדעתו לזרוק כולו לאשפה

ג) עיין בשו"ת מהרי"ל דיסקין (צק"ח חות ל"ה) שהביא ראייה מיומא (ס"ז:) דתיקנו חכמים שיקשור גם בין קרניו של השעיר וזה עשה ביוהכ"פ ולא מאתמול והלא קשר זה אינו עשוי להתיר לעולם ועיין שם בשש"כ דמצד הסברא דמה שזורקו לאשפה ג"כ חשוב כאינו של קיימא ואין מדבר שם בכל דבריו משום חשש הרמ"א של מעשה אומן וצריך לומר דקשר שעשו לזרוק לאשפה אין חשוב קשר כלל ודומה לצד נחש לשיטת הרמב"ם

ד) ועוד דעת הרמב"ם שהשמיט את הגמרא בקשירת הלולב דאין זה חשוב קשר של קיימא ועיין בשו"ת ערוגת הבשם (ק"ט) שסובר שהוא מפני שאמרו בגמרא שהיו מורישים את לולביהם לבני בנייהם (סוכה ל"ח:) ולא היה דעתם להתרה משא"כ בזמננו שאין מורישים לא חשוב כלל קשר של קיימא (ע"כ ע"כ)

VII. עניבה שהפכה לקשר מותר להתירה ואם אינו יכול להתירה מותר גם לנתקה. מ"ב (ע"ז - כ"ג) בשם הח"א ועיין בקצוה"ש (קכ"ג - ח) דדוקא במקום צער התירו וחזו"א (כ"ז - י"ז) דהא דנהגו שלא להתיר ב' קשרים זה ע"ג זה חומרא בעלמא הוא וטוב יותר להתיר מלנתק שהרי החמירו לנתק בפני עם הארץ. עיין שש"כ (ט"ו - כ"ז)

VIII. כל קשר שאסור לקשור אותו בשבת אסור להדקו אם נתרפה ועל כן יזהר שלא להדק את קשרי הציציות כשנתרפו.